

Eesti Rooma Klubi vaatles 19. märtsil 2024 ettekandekoosolekul Kliimaseaduse kujunemist

Eesti Rooma Klubi (ERK) kokku kutsutud ettekandekoosolekul vaeti, kuidas kavandatav seadus vastab püstitatud ülesannetele. Aluseks oli Kliimaseaduse kujunemise praeguse seisu info, mis on avaldatud ametlikes kanalites. Koosolekul keskenduti peamiselt kahele aspektile, mis vajavad paremat läbitöötamist:

- 1) kuidas töötab Kliimaseadus majanduskeskkonna ettearvatavuse ja stabiilsuse suunas, aidates samal ajal tööstusel ja ettevõtetel kliimasõbralikule majandusele üle minna ning uusi võimalusi luua;
- 2) kuidas Kliimaseadus lähendab Eestit globaalsetele kliimaeesmärkidele.

Teema avas peaettekandjana

Kristi Klaas, Kliimaministeeriumi asekancler

[Leia siit K. Klaas ettekande slaidid.](#)

Kommenteerisid

Jaak Nigul, aktiivselt tegev 6 ettevõttes, sh Tarmeko AS juht, kirjutised <https://jaaknigul.eu/>

Jaak Jaagus, klimatoloog, Tartu Ülikooli emeriitprofessor

Ettekannetele järgnesid küsimused ja diskussioon.

ERK tõdeb:

1. **Eesmärk** määratleda seaduse tasemel Eestile sobivaimad viisid nii globaalsete kui riiklike kliimaeesmärkide poole liikumisel on adekvaatne, sest vajadus võimalikult selgepiirilise tulevikuvaate ja stabiilse õigus- ja ärikeskkonna järele on ülivajalik. Vältimatu on seejuures arvestada globaalsete trendidega.
2. Tuleb silmas pidada, et kliima **mudelid** ei anna täiesti usaldusväärseid teadmisi tuleviku kohta. Toetumine Maailma Majandusfoorumi globaalsete riskide raportile¹ on põhjendatud.

¹ [Maailma Majandusfoorumi globaalsete riskide raport 2024](#)

3. Eesmärgid vajavad **põhimõtete** selgemat määratlemist. Ei ole mõttekas võidelda kliimamuutuste vastu. Isegi eesmärk püüda hoida kliimat, nagu see praegu on, pole kohane, sest looduslikud kliimamuutused toimuvad nagunii. Mõttekas on taandada Eesti osa kliima antropogeensete² muutuste põhjustamises miinimumini, määratledes selle miinimumi mõistliku taseme ja selle saavutamise sotsiaalselt ja majanduslikult põhjendatud tempo.
4. Eestil tuleb esmajoones keskenduda vajalikule ja jõukohasele – kliima muutustega **kohanemisele**.
5. **Majanduskasv** ja kliimaeesmärgid on olemuslikult vastuolus. Paratamatult tuleb leida kompromiss. Eesti majandusarengu pärssimine ei mõjuta Maa kliimat, kuid võib ohustada siinsete elanike heaolu.
6. On positiivne, et püüeldakse mõistlikkuse poole asetades esikohale Eesti spetsiifilised huvid. **Rohepöörde**³ raames tuleb pidevalt analüüsida, kas suured ettevõtmised on õigustatud, kui eeldatav kasu on väike, aga risk kaotada on suur. Hoiduda tuleb loodetavatest investeeringutest, mille efekt pole kindel, tulu on loodetav kauges tulevikus või on need liiga kallid.
7. Ilmselt pole **fossiilkütuste** kasutamisest kohalikus energeetikas vähemalt keskpikas⁴ ajaraamis võimalik loobuda. Energiatarve suureneb kiiremini kui taastuvenergeetika tootlikkus. Põlevkivi jääb veel tükiks ajaks ainsaks usaldusväärseks energiaallikaks Eesti kontekstis. Siit tuleneb vajadus ära lõigata CO₂ maksuga spekulatsioon ja vähendada turu toimimise takistamist.
8. Jätakuvalt on konkurentsivõimes suur potentsiaal **põllu-** ja **metsamajandusel**. Neis valdkondades on olemas taastuv ressurss, traditsioonid, teadmine, oskused ja tehnoloogilised vahendid. Seejuures vajab erilist tähelepanu põllumajandus, kus praeguse teadmise alusel on prognoositav pigem KHG⁵-de emissioonide vältimatu suurenemine – seda kogu Euroopa Liidus, mitte ainult Eestis. Metsamajandus on majandusharu, mis suudab CO₂ talletades vähemalt osaliselt kompenseerida põllumajanduse emissioone.
9. **Metsa-, puidu-** ja **mööblitööstus** kui Eesti suurim eksportiv tööstussektor tuleb kindlustada kohaliku toormega, arvestades seejuures teadusel põhinevate ökoloogiliste piirangutega.
10. On rida sektoreid (transport, jäätmed, hooned jt) kus aastaks **2030** püstitatud eesmärk pole ilmselt reaalne.

² antropogeenne <-geense 2> <adj> - inimese tegevusest tingitud, inimtekkeline. Antropogeensed tegurid.

³ https://estonia.representation.ec.europa.eu/strateegia-ja-prioriteetid/eli-peamised-poliitikavaldkonnad-seoses-estiga/rohepoore-eestis_et

⁴ <https://www.eki.ee/dict/ametnik/index.cgi?Q=keskpikk>

⁵ kasvuhoonegaasid

11. Kliimaseaduse viimistlemisse ja **Kliimanõukogu**⁶ koosseisus on vaja suurendada tööstuse esindatust. Kliimaeesmärke saab täita ainult toetudes ettevõtlusele, esmajoones ekspordivõimelisele tööstusele, sest vastasel korral pole võimalik kliimaeesmärkide suunas kulgemiseks vajalikke kulusi katta. Ainult eesmärkide püstitamisest ei piisa. Riigi roll ja kohustused ettevõtluse suunamisel ja ettevõtete toetamisel uutele ärimudelitele ja tehnoloogiatele üleminekul, tugevdades seejuures konkurentsivõimet, tuleb selgelt määratleda. Tuleb silmas pidada, et ettevõtetel lasub ka suur sotsiaalne vastutus. **Ettevõtete huvi** ja initsiatiiv suurema lisandväärtuse, uute tehnoloogiate, ärimudelite uuendamise, uute lahenduste rakendamise järel on selgelt kasvamas. Riik ei tohi siin takistuseks olla.
12. Hoiduda tuleb tööstusele lisapiirangute seadmisest. Tuleb analüüsida täna kehtivaid bürokraatlikke nõudmisi ja tühistada põhjendamatud.

Järeldused:

1. Ainuvõimalik tundub **Kliimaseadus kujundada raamseadusena**, mille alusel viia kliimaeesmärkidega vastavusse valdkondlikud seadused jt regulatsioonid.
2. Kliimaseaduse peamine suunitlus peab olema **kliimamuutustega kohanemine**. Seda kõigis sektorites.
3. Majanduses tuleb püstitada **Eesti huvide ja võimalustega kooskõlalised eesmärgid**, mis on Eestile jõukohased Euroopa Liidu ja globaalseid trende arvestades, keskendudes parimatele võimalustele üleilmses konkurentsivõimes. Ökoloogiliste piirangute raames tuleb loodusvarade kasutamist jätkata toormena kohalikule tööstusele. Ideaaleesmärk olgu üleminek null-netoemissioonidega tehnoloogiatele.
4. Kõik, mis ette võetakse, peab olema esmajoones Eestile kasuks. Rutata tuleb aeglaselt, sobitades globaalsesse üldpilti, kuid pidades silmas, et seda pilti ei suuda Eesti mõjutada. Me oleme **põhjamaa**. Eesti on kolmas riik maailmas lõunapiiri põhjapoolsuse arvestuses ja see on argument, mis õigustab vajalikke kõrvalekaldeid Euroopa Liidu üldistest nõuetest.
5. Seaduse ettevalmistuses tuleb võtta arvesse **kliimameetmete sotsiaalseid mõjusid**. Ühiskond tuleb hoida tõeselt informeerituna ja mitte lubada domineerida valeinfo.

Teiste hulgas on 2017 analüüsinud ja näidanud praktilisi võimalusi kliimamuutustega kohanemiseks Eestis ERK liige Kaupo Vipp oma raamatus „Lokaalravitsus“. ERK seisukoht asetada kliimamuutuste kontekstis esiplaanile lokaalne kohanemine pärineb sümposiumilt jaanuaris 2020 ([vt prof Ülo Manderi ettekanne](#)).

⁶ <https://kliimanõukogu.ee/>

On piisavalt autoriteetseid teadlasi, kes hoiatavad, et kliimamuutuste globaalne mõju võib ähvardada inimühiskonda üleilmselt raputavate eksistentsiaalsete mõjudega. Eestile siin lähidekaadil ERK otsesest ohtu veel ei tähelda. Pikaajasel planeerimisel tuleks sedalaadi ohtude reaalsust siiski kaaluda.

Tähtis on **solidarsus** igal tasandil. Globaalne: kui suured saastajad midagi otsustavat ette ei võta, ei pea ka Eesti kiirustama. Lokaalne: kliimamuutustega kohanemine ei tohi toimuda mingi ühiskonna grupi arvel.

Vaja on üle vaadata ka juba töös olevad projektid. Näiteks pole mõtet mahutada tohutult ressursse **Rail Balticu** rajamiseks, kui 55% maanteetranspordi koguheitmest pärineb Tallinnast ja Harjumaalt. Rail Baltic seda ei kompenseeriks ja nii jääb selle mõju KGH emissiooni vähendamisse marginaalseks.

Arutelu juhatas ERK liige Juhan Telgmaa, osa võtsid:

Ain Alvela	Ajakirjanik	Katrin Heele Anderson	Isamaa Naiskogu
Andreas Ardu	Tõlkija	Kristi Klaas	Kliimaministeerium
Andrus Kaldalu	Ülemiste City	Leonhard Koort	Arendusjuht
Arvo Raudsepp	ERK	Maido Pajo	Jurist
Ester Pütsepp	Meedik	Marko Vainu	Keskkonnaagentuur
Helmuth Bushmann	TKTK	Mati Nuut	Disainreaalsus OÜ
Jaak Jaagus	ERK	Paul Tammert	ERK
Jaak Lokk	Geograaf	Peeter Kõiva	Füüsik
Jaak Nigul	Tarmeko	Reigo Lehtla	ERK
Jane Tereping	ERK	Toivo Palm	Bioloog
Juhan Telgmaa	ERK	Tõnis Vare	Energeetik
Jüri Lember	Merendus	Tuuli Stewart	Koolitaja, arvamusmõjutaja
Kalle Kikas	KN Tsement		